

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Ljubljanske mestne volitve.

V Ljubljani 12. marca.

Gotovo so se čudili, in to po pravici vsi naši čitatelji, zlasti ljubljanski, da mi o poslednjem občnem zboru „Slovenije“, ki je bil že v soboto 8. marca, še do danes nismo izpregovorili. Storili smo to, da ne bi po objavljeni raznih homatij, ki so nastale po tem zboru, zbegali naših narodnih volivcev; molčali smo, ker smo upali, da bode glede na imenitnost predstoječega nam boja se dalo vse poravnati ter nam bode mogoče, narodne kandidate proglašati.

Občni zbor „Slovenije“ 8. marca je imel kandidate za vse tri volilne razrede postaviti. K temu zboru prišlo je samo kakih 24 društvenikov, — obžalovali smo to slabo udeleževanje, pa zdaj ni čas za grajo in rekriminacije, ko nam je treba največje vsestranske sloge. Nazoči društveniki „Slovenije“ so tedaj, ker so bili po številu sklepavni občni zbor, zedinili se o kandidatih za mestni odbor. Drugi dan nekateri izmed teh kandidatov niso hoteli sprejeti kandidatur.

Vsled tega je, kakor se nam ravno kar poroča, včeraj odbor „Slovenije“ sklenil, opustiti vse daljno delovanje glede ljubljanskih mestnih volitev, tedaj niti razglašati kandidatov, niti delati za to, da bi se izvolili!

Tako stoje v tem trenutku stvari.

Odbor „Slovenije“ je iz rok v grmovje vrgel orožje, predno so se uvrstile čete, predno se je prvi boj začel. Tako bi bil dejansko uničen sklep občnega zbora, da se udeležimo letos pri mestnih volitvah.

Kaj porekó k temu narodni meščanski

volivci sami, oni, za katerih interese gre tu v prvi vrsti, katerih časti se to najbolj dotika? Bodo tudi naši vrli meščani strahom zbegali, predno so se merili v boji, katerega izid ni tako negotov za nas, kakor se tu pa tam plaši? Bodo tudi oni svoje roke križem držali in v publem „dolce far niente“ gledali, kako vlada nemškutarska svojat v zastopu, ki bi moral biti slovenski; kako razpolaga z našimi davki, z našimi šolami ter z nogami tepta naše narodne pravice?

Oglejmo si vendar delovanje dosedanjega mestnega zastopa. Kamor se ozremo, povsod se nam kaže pusto polje, povsodi grdo zanemarjanje mestnih zadev. Še mestne kase ne morejo varovati ti gospodje, da bi v njo ne segala tatinska roka; vse to se godi pred očmi slavnega župana, ker nema kontrole, ker še nema glavnih knjig. Poglejmo naše ulice in ceste, tlak je zanemarjen, da se potnik težko izogiblje jam in luž in je v vedni nevarnosti, si noge zlamati. Najnemarnejša nesnaga pa ne samo po postranskih ulicah in potih, ampak po glavnih cestah mesta žali oko in nos. Za mestno policijo pa, za to že skrbi naš očetovski zastop, pa ne da bi lovila tatov, ampak da zgrabi kacega nedolžnega fanta, če slučajno „živio“ zakliče.

Najnemarnejše pa se teptajo naše narodne pravice; vse šole hote spremeniti v same odgojilnice nemškutarstva; naš slovenski jezik vedno bolj pehajo iz mestnih uradov in skoraj se ne bode na rotovži smelo po domače govoriti.

Mi Slovenci pa, ki smo večina mestnega prebivalstva, mi smo, kakor gostači v tuji hiši, plačamo davke, jezimo se, na odločnem mestu pa nij slišati našega glasu.

Zato je meščanstvo samo od leta do leta odločnejše sililo, da opustimo neplodno kujanje, in da pristopimo zopet na dejanje. In baš to javno mnenje je naposled prisililo „Slovenijo“, da je v občnem zboru sklenila, pri volitvah udeležiti se. Ako si odbor „Slovenije“ sedaj ne upa, izvršiti tega sklepa, s tem delo ni končano, temuč preide v roke onih, ki bi iz početka bili do tega poklicani, v roke volivcev samih.

Naši narodni meščani so pri mnogih priložnostih pokazali, da vedo braniti svoje pravice, svojo čast in čast slovenske Ljubljane. Pokazali bodo to tudi v tem kritičnem trenutku.

Res da nam samo še malo časa ostaja do volitve; v petih dneh, 17. t. m. že ima voliti 3. razred; kasno je, pa še nij prekasno. Iskreno rodoljubje bode premagalo vse ovire, naša organizacija in živa agitacija bode ti nadomestovali, kar nam na času primanjkuje. Delo pa se mora nemudoma početi. Za gotovo moremo povedati, da se denes zvečer še zbere več odličnih meščanov v posvetovanje za voljosklicanja občnega zbora mestnih volilcev, kateri bode končno odločil kandidature.

Da gremo voliti, če sklene ta zbor, na tem dvomiti nij; da zmagamo pri volitvah, k temu po močeh pripomagati, nas vse kliče domovina!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 12. marca.

Državni zbor je brez debate sprejel volilni red za državni zbor in dodatek k volilnemu redu, proti kateremu so trije dalmatinski poslanci glasovali. Potem se je vsa

Listek.

Ivan Erazem Tatenbah.

Izvirni historičen roman iz slovenske zgodovine.

(27. nadaljevanje.)

Ravno tako žalostno kakor na Slovenskem in Hrvatskem je konec storil upor na Ogerskem.

Rakoci, ki je bil do zadnjega z Zrinjskim tako v zvezi, kakor Zrinjski s Tatenbahom, sklical je neki deželni zbor v Košicah. Tu je bilo skleneno, da se ima upor precej začeti in res se je začel. Rakoci povabi poveljnika cesarske vojske v Tokaji, Starhemberga, k sebi na gostije — in ga prime ter zapre. Takoj se vzdigne s svojo nabrano četo proti mestu Tokaj, a ga vzeti ne more. Obrne se tedaj proti Munkaču, gradu svoje matere, a mati mu nij hotela vrat odpreti, zato se vrne zopet proti Tokaju. Tu zasliši, da so Tatenbah, Zrinjski, Frankopan, vsi njegovi mogočni zavezniki,

ujeti in zaprti, — začne igrati spokorjenega grešnika, beži k svoji materi, katera mu res izprosi in za drage denarje odkupi od cesarja vsaj življenje.

Drugi glavar ogerskega upora Nadasdi je bil ujet (iz postelje zbučen) v Potendorf, ter pripeljan na Dunaj, kjer se mu je veleizdajska pravda naredila, kakor drugim trem zarotnikom.

A da se vrnemo zopet k Tatenbahu.

Dvajseto poglavje.

Zapuščen od vseh mogočnih prijateljev, zapuščen od vseh zvestih duš sedel je Tatenbah leto in dan na graškem gradu. Preiskavanje je teklo dalje, obširno, na tančno. Bilo je v vsem skupaj 15 sodnijskih izpraševanj z njim.

Med pričami je bil eden glavnih Baltazar Ribelj, kateri je bil vsled Kodrovega povelja tisto noč v Mariboru prijet in zaprt, ko je svojega lehkomiselnega gospodarja izdal.

Vsi prejšnji prijatelji so ga zatajili in se umeknili. Samo dva človeka sta bila, ki

sta si prizadela rešiti ga! njegova žena Ana in stotnik Kaldi.

Ko je grófica Ana izvedela, strašno novost, da je njen soprog zarad veleizdaje zaprt, vzdignila se je precej in se napotila na Dunaj. Na kolenih je hotela tam za svojega nesrečnega moža cesarja Leopolda milosti prositi.

A v taistem času se nij dalo tiho potovati. Mahoma so za to potovanje izvedeli gospodje Tatenbahovi sodniki, poslali za njo brze konjike, in ti so jo došli že v Fronlejtenu, prijeli tudi njo in jej celo odvzeli vso zlatnino in srebrnino, kar je je pri sebi imela.

Na drug način ga je od početka izkušal Kaldi rešiti. Posrečilo se mu je bilo bričem, ki so ga zalezovali, uiti. A potem nij iz Gradca pobegnil, temuč preoblekel in prenapredil se je v delavca in ker je imel precejšno svoto Tatenbahovih novcev na razpolaganje, znal se je z njim v zvezo spraviti. Dal mu je pismen svet, naj se dela

postava v tretjem branji s 114 glasovi sprejela. Ide tedaj pred gospodsko zbornico. Predsedništvo gospodske zbornice že ima v rokah sklep državnega zbora ter bode volilno reformo že v prihodnji seji predložilo. Državni zbor pa se je začel o državnem proračunu posvetovati. Vse to brez zastopnikov večine narodov; češki, poljski in slovenski narod nima nobenega zastopnika v tem zboru.

V **Pragi** je voljen dr. Bielsky z 71 proti 3 glasom za župana.

Iz **Pešte** se brzojavlja, da je ogerska regnikolarna deputacija sprejela Szell-ov finančni načrt o hrvatskih terjatvah. O političnem delu hrvatskih zahtev so se tudi načela določila. V prihodnji seji se bode odgovor na hrvatsko spomenico končno uredil.

Dalmatinski poslanci v rajhsratu so dobili od drugih narodnih poslancev v Dalmaciji nezaupnico, ker so glasovali za direktne volitve. Ta nezaupnica ali protest se glasi v originalu: Vi ste glasovali za izbornu preinaku, koja vriedja temeljno pravo pokrajinskih sabora i nasrće na slobodu austrijanskih Slovjena; i vi ste to učinili uzprkos odrješitim izjavam, koje nisu mogle ostavit vas ni u najmanjoj dvojbi o pravom mnenju zemlje u toli zamašitom pitanju. Mi zastupnici većine sabora dalmatinskoga, na obranu svoga dostojanstva i na ime narodnoga poštenja, na ime našega državnoga prava, na ime zajedničkih probitaka sa ostalim Slovjenim austrijanskim, prosvjedujemo proti glasu kojega vi dadoste, i vas same pozivljemo zanj u sve i posve odgovornike. —

— Podpisani so v Zadru stanujoči poslanci, na čelu jim dr. Klaič. — Bog ve, če se bo pop Danilo za to zmenil.

Vnanje države.

Na **Ruskem** delajo priprave, da se vpelje splošna vojna dolžnost. Car je imenoval komisijo za to, obstoječo iz več najodličnejših generalov pod predsedništvom maršala Berga, katera je dotični načrt že skoraj izdelala. Vojna služba bode trajala 15 let, šest let v armadi in devet let v rezervi. Pri mornarstvu pa le 9 let, in to sedem let na brodivih in dve leti v rezervi. Mladenci, kateri so si pridobili višjo izobraženost, uživajo znatne polajšave. K tem se štejejo slušatelji univerz in petrogradske zdravniške akademije, potem slušatelji v konservatoriji. Ti služijo le pol leta v stalni armadi, potem se do šestintridesetega leta štejejo v rezervi. Mladi ljudje od 15. do 21. leta starosti ne smejo na tuje. Vojakom, kateri služijo v bolj oddaljenih okrajnih n. pr. v Turkestanu, se leta zaračunijo tako, da doslužijo v devetih letih.

V Moskovskem časniku piše znani publicist Katkov zaradi sedajnega obnašanja

kakor bi bil blazen; na ta način bodo menj pazili na njega, in mogoče bode rešiti ga. Toda tudi ta črtež se nij dal dolgo upotrebljevati. Doktor Ajzenšmid, eden prvih zdravnikov v Gradci, kateri je bil od sodnijske preiskovalne komisije poklican, da bi Tatenbaha opazoval, razvidel je, da je Tatenbahova blaznost narejena, ter to sodnikom dokazal, s tem, da je naglo v Tatenbahovo izbo stopivši naznanil mu, da je grofica Katarina Zrinjska kot ujetnica pripeljana na grad in blizu njega zaprta. Ta novost je Tatenbaha tako prišla, da je svojo ulogo kot blazni pozabil, in se najbridkejšemu tugo vanju in žalovanju udal. Njemu se je videla grofica Zrinjska, v njeni duševni vzvišenosti, kakor angel varuh. Zdaj ko je čul, da je tudi ona v ječi, zdelo se mu je vse izgubljeno.

Dr. Ajzenšmid je bil precej potem neko jutro pri lehski cerkvi na ulicah najden mrtev, zaboden s svojim lastnim mečem, in Kaldi je izginil. (Dalje prih.)

Angležev proti Rusiji: „Pomočki, katerih se poslužuje Anglija proti nam, ne kažejo nič dobrega, ter kažejo jasno, da bi vsako odjenje od strani Rusov rodilo le nova angleška zahtevanja. Anglija hoče na vsak način spraviti Rusijo pod svoje nadzorništvo. Pri najmanjšem koraku, katerega stori Rusija zunaj svojih mej, bode prišla Anglija z novimi notami, ter napravila veliko diplomatično vojsko proti nam. Kaj bi rekel odraščeni mož, ako bi hotel nepoklican vodnik stražiti njegove korake, ter ga vprašati, zakaj ta in oni del svojega posestva proda, zakaj fabriko dela, zakaj v to ali ono mesto gre, ali čemu vzame palico sabo, kadar gre ven. Nihče bi takega stanja ne hotel prenesti, ter bi se skušal oprostiti. V enakem položaji smo Rusi z Angleži. Ne le, da so z vsakovrstnimi pogodbami zvezali Rusijo roke, razupili so nas tudi po svetu kot sovražnike javnega reda.“ Končno našteva pisatelj vse silovite osvojitve Angležev v zadnjih sto letih, ter svetuje na zadnje, da naj se Rusija, vsakemu vtikanju v svoje zadeve od strani Angležev odločno upre, ter če treba, tudi za orožje zgrabi.

Odsek, katerega je **španjska** narodna skupščina izvolila, da se posvetuje o vladnem predlogu o razidu sedanje narodne skupščine, sklenil je v svojem poročilu predlagati, da se omenjeni predlog zavrže. Vlada bode prepustila stvar narodni skupščini, ter bode, ako ta ne sprejme vladinega predloga bistveno nespremenjenega, položila svoj mandat v roke narodne skupščine. V Barceloni je bila na glas, da je vlada v Madridu odstopila, velika demonstracija federalističnih republikancev, ki so se pa zopet pomirili.

V **francoski** narodni skupščini je Dufaure govoril proti popravku k III. členu nasvetov odseka tridesetih, katerega je bil stavil monarhist Lucien Brun. Člen III. je bil potem sprejet po nasvetu odseka s 499 proti 263 glasovom. Začela se je potem razprava o zadnjem in najvažnejšem členu IV. Izid še nij znan. Kakor se čuje, bodo po nasvetu Rusije velike vlade skupno prigovarjale v Berlinu, da Prusi sprejmejo garancijo za peto milijardo, ter kmalu zapuste francosko zemljo. Prusi so baje tudi pri volji, sprejeti to. Thiers se je še denes pogovarjal z Arnimom o tem. Na kolodvoru v Bordeaux ne sprejemajo več vožnje za Španjko, vsi španjski vlaki so denes izostali. Vladni kurirji gredo čez Lisabono.

Pruska gospodska zbornica je 10. t. m. začela posvetovanje o znanih postavah zaradi cerkvene oblasti. Grof Zedlitz govori proti predlogom, ker jih smatra kot napredovanje liberalizma. Nato govori Bismark in pravi: „Napredovanje liberalizma je nedvomno, ter naraven nasledek razpada konservativne stranke. Prepričanje, da močne konservativne stranke več nij, je mnogo pripomoglo, da je izstopil iz ministrskega sveta. Vprašanje, katero ima zbornica rešiti nij versko, nego politično, boj med kraljestvom in duhovništvom. Cerkev je imela od nekdanj politično moč, pa v sedanjih državah mora imeti država prednost. Člena XV. in XIII. državne ustave sta nastala kot kompromis med prijatelji reda in cerkvijo, kateri nijso hoteli njene pomoči pogrešati. Toda to nij moglo dolgo ostati. Koncem francoske vojske je bila vlada zelo nagnjena, sporazumeti se s papežem, nasprotno trditve v zbornici poslancev so čisto neresnične. Trdna organizacija katoliške stranke je opozorila vlado na veliko nevarnost, katera žuga državi od te strani. Dolžnost vlade je bila, varovati državo. Zato je bilo treba člen XV. in XIII. premeniti in iskati drugo pot. Z njima neče in ne more vlada več vladati. Zato prosi zbornico pomoči zoper podkopavanje vladine oblasti ter se zanaša, da bode večina zbornice to tudi dovolila.“ Posvetovanje se je nadaljevalo.

„Nordd. Allg. Ztg.“, organ Bismarkov, prinaša zelo sovražen članek proti Avstriji. Znani profesor Sybel je popisal namreč v Köln. Ztg. poslaništvo Persignija, katerega

je bil poslan še pred prevratom 2. dec. 1851 Napoleon v Berlin, da bi napravil ondi zvezo s Prusijo. A pruska vlada ga je sicer uljudno, pa kategorično odpravila. Obrnol se je nato, pripoveduje Sybel dalje, takoj na avstrijskega poslanca v Berlinu, barona Prokeša, a tudi tu nij bil srečen. Nordd. Allg. Ztg. pa pravi, da temu nij tako, temveč da se je Prokeš takoj Persigniju približal, da bi napravil z njim zvezo v smislu svete alijance krivoverski Angliji in „od začetka puntarski Prusiji,“ kar pa Napoleon, ki je sam po revoluciji prišel na prestol francoski, nij hotel sprejeti. Ves članek kaže hudo sovraštvo proti Avstriji. Naj bi ga naši državniki pomnili!

Zoper nadškofa Ledohovskega bode vlada, kakor piše „Ostpreuss. Ztg.“, kazensko postopala zaradi zadnje njegove okrožnice v zadevi učenja kerščanskega nauka na poljskih gimnazijah.

Dopisi.

Iz Trsta 8. marca. [Izv. dop.] V 18. in 19. šte. „Slov. Naroda“ t. l. je bil objavljen dopis iz Istre, v katerem se nekdo zaradi vpičle plače avstrijskega posebno pa isterskega duhovništva pritožuje, in tudi trdi, da so uradniki pri c. kr. namestništvu računskem oddelku v Trstu proti duhovnom zagriznjeni in sovražni, in da pri pregledovanju predloženih fasjonov po svoji volji, pa vsele duhovnom na škodo ravnaajo, ker vsled previsoke cinitve naturalij dopolnitveni dodatek iz c. kr. blagajnice znižujejo. Kar dopisnik od pičle plače govori, je gola resnica; le o uradnikih krivo sodi, česar ga hočem v kratkem prepričati. — Gospod dopisnik gotovo ne ve, da računski oddelek c. kr. namestništva nij samostojna oblastnija, kakor v letu 1866 odpravljeno državno knjigovodstvo, temveč da mora svoja izdelovanja namestništvu predložiti, in le namestništvo daje odloke v duhovnih in cerkvenih administrativnih zadevah. — Uradovanje c. kr. namestništva računskega oddelka se ne opira samo na mnenje in samovoljnost posameznih uradnikov, marveč na višje določbe in ukaze. Tako so tudi cinitve dohodkov v naturalijah ukazu c. kr. ministerstva uka in bogočastja od dne 18. jul. 1867, ki je bil dotičnim kraljem naznanjen, določene. Ker se pa dohodki v naturalijah vsled omenjenega ukaza po poprečni ceni zadnjih desetih let v račun staviti morajo, in tem cena vsako leto raste, mora primera lokalnega dohodka postavno do zdaj še nič premenjeno kongruvo za duhovne na škodo biti, t. j. znižanje dopolnitvenega dohodka iz c. kr. blagajnice vzročiti, dokler se tudi kongruva po postavnem poti ne poviša. — Bere se včasih v kakem časniku, da vlada misli kongruve zvišati, ali storila še tega nij; zato je bi se mogli dotični gospodje v Istri legalno poganjati, da se bodo v novih duhovnih fasjonih ne le cene dohodkov v naturalijah, ampak tudi kongruve sedanja dragoti primerno povišale.

Iz Gradca 10. marca. — [Izv. dop.] Znano je še menda, kak hrup je bil po tukajšnjih in posebno po dunajskih časnikih početkom meseca decembra pret. leta, ko se je brzojavljalo časnikom, da so slovenski dijaci pri komersu 7. decembra 1872 v Japelnovej dvorani se topli, pobili okna, vrčke, polomili stole, mize itd. pa da so jih morali zapreti kar vkup 37, da so hoteli napraviti upor, da trebalo čitati postavo zoper upor itd. — Slavna deželna sodnija je

preiskavala to reč, 32 dijakov bilo je dva dni v preiskalnem zaporu, pet še celo deset dni, kajti bili so oni po mnenju slavne nepristrane tukajšnje policije toženi kot početniki škandala, katerega, kakor se vidi sedaj, nij bilo drugje, kakor v publih glavah nekaterih korespondentov.

Početkom tega meseca odstopila je dež. sodnija, ker nij mogla najti zločinstva, okrajni sodniji, in ta obsodila je tri na globo po 10 gl., a ne zaradi upora, ne zaradi pobijanja vrčkov, ne zaradi razbijanja miz, ampak le zato, ker jih je nagnala surovost policistov, da so nadali stražnikom zaslužene naslove „Esel“, „Flegel“ in „dummer Kerl“; k temu je že konstatirano, da so se govorile te besede še le v lokalu policijskem. Se ve da pa imajo civilisti vedno krivico, ako jih toži policist, ako ravno, kakor v tem slučaju ne pravita dva stražnika isto, ampak vsak svojo. Preiskovalo se tedaj nij, da-li je bilo uzroka aretirati ljudi na ulici ali ne. Tako so trpeli dijaki slovanski zato, ker delavci in drugi ponočni rogovileži nijso tako neumni, da bi se dali zapreti kakor ovce brez upora, drugi natolčejo policiste, pa se jih ti bojé. Takrat pa so vedeli, da se nij bati nožev, palic ali kaj tacega, zato so pa bili hrabri in vestni „čuvaji miru.“

Naj torej sodi slavno občinstvo, je li to pravično, da samovolja ljudi, ki prihajajo iz najsurovejših krogov, more uničiti skoro vse življenje poblehnega, marsikdaj seveda veselega, ali nikdar surovega dijaka.

Domače stvari.

— („Banka Slovenija“) je te dni zopet eno hišo kupila in sicer šte. 160 blizu ljubljanskega kolodvora, na katerej je bila nekdanj mazilna tovarna, od gospoda M. Žvanuta za 10.000 gld.

— (Neusmiljena mati.) Predvčerajšnjem je vrgla delavka tukajšne fabrike za tobak svojega novorojenega otroka v stranišče Židanove hiše na Poljanah; ker pa je otrok jokal, so ga ljudje še živega iz neprijetne postelje rešili, nečloveško mater pa gosposki izročili.

— (Slovenski delavci.) Pretekli teden se je vrnilo iz Hrvatskega v Menišijo pri Cerknici okolo 100 fantov, ker so svoje delo na Hrvatskem, kjer so bili 5 mesecev, dokončali. V tej dobi so tako marljivo delali, da so prinesli vsi vkup 22.000 gld. čistega zaslužka.

— (Prvi post ljutomerskih nemčurjev.) Pepelnično sredo pride pest ljutomerskih želodarjev k sv. Križu Kurenta pokopavat. Na grobu mu začno za „libero“ prepevati „Wacht am Rhein“. Vrli g. Štrukelj ondašnji župan pa „ne bodi nemaren“, jim absolutno prepove to mačjo godbo, rekoč: Koliko avstrijskih vojakov je uže moralo kripeliti zaradi Prusov! in koliko milijonov so nam Avstrijcem pogoltnili pruski želodarji! In tem sovražnikom Slovanov boste pevali „Wacht am Rhein“ pri sv. Križu na avstrijskih slovenskih tleh? Dokler jaz tu županim — ne! Fijaško želodarjem! — slava kmetovalcu Štrukelju!

— (Društvo „Narodna šola“ v Ljubljani.) Za narodno šolo so darovali: P. i. gg. Tribueci c. k. okrajni glavar v Črnomlju, 2 gld.; A. Aleš, dekan in šolski nadzornik 2 gl.; J. Kapele v Metliki, 2 gld.;

K. Pleško, sodnik v Črnomlju, 2 gld.; S. Sporn, mestni župnik, 1 gld.; Müller, trgovec, 1 gld.; J. Mervec, duhovni pomočnik v Trgu, 1 gl.; J. T. v Semiči, 1 gl.; Ivan Stupan, katehet v Črnomlju; Ivan Bellec, duh. pom. v Črnomlju, 1 gld.; Franjo Kenda, učitelj v Semiči, 1 gld.; Nikolaj Stanonik, učit. v Trgu, 1 gl.; Šola v Slavini za 73, 74 in 75. leto, a 1 gl. in 40 kr. Vipavska šola 1 gl.; učitelj in šola na Colu, 5 gl.; učitelj in ljudska šola v Preserji, 2 gl.; Jarem Franc, učitelj v Hinjah, 2 gl.; Ivan Pozenel na Uci, 1 gl.; ljudska šola in učitelj v Polhovem Gradcu, 2 gld. Iz slovenskega Koroškega gosp. J. C. Zupan, trgovec v Celovci 2 kupona banke „Slovenije“, vredna 3 gl. in 42 kr. Iz slovenskega Štajerskega: Ljudska šola v Fravhajmu; Anton Hren, nadučitelj; Mat. Soršak, podučitelj; Jakob Škoflek iz Mozirja, 2 gl.; moziška šola 1 gl.; rečiška šola, 1 gl.; ljubenska šola, 1 gl. — Gosp. Profesor Žitek Jože iz Ptuja piše odboru „Narodne Šole“ med drugim tole: K 10 gl. poslatim $\frac{9}{2}$ evo opet 10 gl. za društvo „Narodna Šola“. Ob enem Vam imena 26 priložnikov a 1 gl. na leto. Nekateri še nijso položili. Kedar ostatek t. j. 6 gl. dobim, Vam jih pošljem. — Pridejo potem imena udov, med katerimi je 17 ljudskih učiteljev. — Opazka. Nekaterim udom smo že poslali šolskega blaga; najraje bi videli, da bi učitelji sami povedali, kaj želé dobiti. Ako katera šola nema novih stenskih tabel, tiste bi bile pač potrebne in radi bi jih poslali, ko bi vedeli, da ustrezemo.

— (Doneski za podpiralno zalogo slovanskih vseučiliščnih dijakov v Gradcu.) Za ta zavod so dalje darovali [zadnji iskaz gl. št. 19 „Slov. Naroda“ 1. l.]: Sl. društvo „Slovanska beseda“ v Gradcu 52 gld.; sl. deželni zbor kranjski 100 gld.; g. Fr. Pesjak, trgovec v Celovci 10 gld.; iz „čitalnice“ pušice v Celovci še 1 gld. 20 kr.; gosp. vseučiliščni dijaci: Štef. Kriznič, A. Belamarić, J. Ukaz, J. Siriskijević, J. Petričević, P. Nikolarić, J. Tommaseo, S. Valenčič, Št. Gojković, S. Polli, P. Stefanović in R. Kamber po 1 gld., K. Venger in F. Venger po 50 krajearjev; gospod V. Pelagić arhimandrit 1 gld.; gosp. J. Berbnč cand. profesor zopet 1 gld.; gospod dr. Bidermann vseuč. prof. 5 gld. (drugiletni donesek); dr. Krek vseuč. prof. 5 gld. (drugi letni donesek). [Opazka. Kjer nij izrekoma povedano, je dotični donesek darovan enkrat za vselej]. Srčno se za te doneske zahvaljuje v imenu opravnega odbora prof. dr. Krek, predsednik.

Razne vesti.

* (Skrejšovsky) je dobil ob priliki svojega oproščenja mnogo čestitajočih telegramov, med temi iz Ljubljane dva, iz Maribora enega.

* (Skrejšovsky) je še zmirom v zaporu, da si je za nekrivega spoznan. Državni pravdnik je proti sodbi deželne sodnije rekuriral do višje dež. sodnije in se vstavljal predlogu zagovornika dr. Klaudy-ja, da se Skrejšovsky proti vloženi kaveiji izpusti iz zapora. Izid pravde nij po volji ustavovernim listom in celo uradna „Grazer Ztg.“ se tolaži, da še nij višja sodnija izrekla svoje sodbe. V Pragi je bilo na dan proglašanja sodbe vse mesto na nogah, pa tudi policija in celo vojaki so bili konsignirani v kosarnah. Mnogo stav je bilo dobljenih in izgubljenih ta večer. Tudi v Ljubljani so stavili razni gospodje

na izid pravde; pa se nijso lahko našli taki, ki bi z ozirom na sedanje politične okolščine hoteli staviti na oproščenje Skrejšovskega. Ko je došel telegram, so Slovenci iz čitalnice še isti večer odposlali čestitni telegram Skrejšovskemu — ki nij še iz zapora puščen!

* (Judje v Avstriji.) L. 1869 je bilo v deželah, ki so v državnem zboru zastopane 820.200 židov (mimo 355.000 leta 1830). Ta nagli židovski narastej se celo „Wiener Ztg.“ strašen zdi. V tem, ko je kristjansko prebivalstvo samo malo več ko za pol odstotka vsako leto naraslo, pomnožilo se je židovsko pleme za 3 odstotke! In po tem takem naj še kdo pravi, da se judom pri nas dobro ne godi. Naj več jih je na Gališkem in v Bukovini: 623.000, na Nižje-Avstrijskem 51.800, na Štajerskem 730. Tudi na Kranjskem se v Ljubljani skušajo naseliti. Sicer pa je glede na vse narode še najmanj židov med nami Slovenci naseljenih. Na Gališkem je deseti (!) del vsega prebivalstva židovsk, na Dunaji 16. del. Samo na Ruskem, Poljskem in na Rumunskem je razmerno še več židov nego v Avstriji.

„Društvo za razširjenje francoske literature med Slovani in Rumuni“ v Parizu.

Ustanovitelji tega društva sešli so se v sredo 26. februarja. Sklenili so, da se privzame k društvu še novih udov, bodisi v Parizu bodisi na deželi; cirkular se že tiska, ter se kmalu razpošlje.

Društvo, sprejemši več dopisov, sklenilo je poslati knjig:

1. Bukvarni „Akademičnega spoleka“ v Pragi.

2. Društvu „Vendija“ v Gradcu.

3. Rumunskim društvom v Sibinji.

Dopisi iz inostranja, prosimo naj se od zdaj za naprej adresujejo na g. L. Leyer 30 quai d'Orléans, Paris.

Po novem redu se na liste posameznih ne bo moglo ozirati.

Društvu so se poslali nezadostno frankovani listi; nijso se sprejeli.

Dopisovalce prosimo, naj se spominjajo, da osprostina do nas znaša 25 novih.

Udje društva bodo trpeli stroške za embalažo in ekspedicijo, še drugih dakle ne mogo prevzeti.

Slovanske in rumunske novine naj blagovolé priobčiti to notico. Odbor.

Narodno-gospodarske stvari.

V Ljubljani stoluje neka c. k. komisija za osušenje in kultiviranje ljubljanskega mahu, kateri predseduje c. k. vladni svetovalec Roth. O poslovanji in gospodarjenji te jako zanimive komisije nam piše izveden gospodar in posestnik na mahu sledeče:

Ljubljansko močvirje je planjava, ki obsega kakih 42000 or. sveta. Kar zadene tla, bi se lahko razdelilo v šotnato in tako brez šote. Formacija je četrte, in zgodovinsko diluvialne in aluvialne dobe.

Malokateri kraj bi bil tako rodovit, kakor ljubljanski mah, ako bi se prav z njim ravnalo. Brez prevelikih stroškov bi se dal popolnem osušiti. Neki ljudje tudi mislijo, da se je to že zgodilo, kar tudi pri motivirani načrta nove postave proglašajo kot faktum.

Toda nij taka. Če kdo le nekaj časa po izauski cesti gre, lahko vidi, da še pri navadnem stanju vode po tako imenovanih glavnih odtokih voda po ilovici teče le semtertje, da pa tisoče oralov še plava v prvotnem močvirju. Na vsem prostoru od Vrhnike do Škofelce nij niti en oral zares osušen; vsi ti prostori so pod vodo, če le dva dnij dežuje, kar traja pri obilni mokroti iz zraka skoraj dve petini leta.

Glavna napaka je, kakor se kaže, v tem, da se je izročila skrb za to veliko planjavo možem, ki nimajo pojma o osušenju. Ti go spodje mislijo, da je svet že osušen, če le ne stoji voda po njem. A temu nij tako, osušen je svet še le takrat, ako se pri kopanju vsaj 4 čevlje globoko ne zadene na talno podzemeljsko vodo, kar pa menda na vsem mahu razen gričev nikjer ne bode.

Druga napaka teh gospodov je, da pri svojih načrtih ne znajo računati. Ako bi to ne bilo, bi bili gotovo našli, da mora Ljubljana, v katero se stekajo vse vode cele planjave, drugačno strugo imeti, nego so ji jej z Gruberjevim kanalom in poravnanim (?) vodotokom Ljubljanice odkazali. Poleg tega se je čez Gruberjev kanal zidal še most z dvema obokoma in debelim stebrom v sredi, kakor da bi ne bil zadosti en sam obok brez stebra, ki vodo zadržuje. Daljna napaka pri osušenju je bila, da se je delalo na krajih, katerih tal gospodje niso poznali. Inženirji so bili presložni ali pa prenevedni, da bi bili tla preiskali tako globoko, kakor je trebalo.

Dokaz temu je drago delo pri Cornovem grabnu. Delalo se je cele dve leti, še le čez dolge dve leti so gospodje našli, da so tla spodaj iz nanesenega peska, da bi se moralo bregovje z dragimi zidanimi utrditi. Tedaj še le po dveh letih trudapolnega dela se je izprevidelo, da to ne gre. Tisoče goldinarjev je bilo s tem brez uspeha zavrženih, in komisija si je postavila spominek totalne nesposobnosti za taka dela. Cornov graben je žalosten dokaz birokratične nevednosti. Slabeji je sedaj nego prej, ko se je začelo delati na njem.

Zraven tega pa gospodje še vedeli niso, kaj da hočejo prav za prav. Kakor je znano, izliva se ta sedaj popolnem zadelani kanal v Ljubljano kakih 900 sežnjev, predno se Ljubljana odteka v Gruberjev kanal. Rekli smo že poprej, da so tla Ljubljane previsoke, čemu so tedaj hoteli vodo iz Cornovega grabna v Ljubljano speljati, ko je ta odpeljavati ne more. To bi bilo mogoče k večjemu, ako bi se ta kanal pri Udmatu ali še nižje doli v Ljubljano izlival. (Dalje prih.)

Izvirni telegram

Slovenskemu „Narodu“.

Iz Dunaja 12. marca. (Oddano 5 uri 50 min.) Včeraj in danes skupščina avstrijske državnopravne stranke, nazočih čez 70 oseb iz Češkega, Moravije, Šlezije, Tirolskega, Vorarlberga, Štirije, med temi knezi Lobkovic, Salm; Rieger, Zeithamer, Hohenwart, Belkredi, Pražak, izmed Slovencev dr. Costa.

Dunajska borsa 12. marca.

(Izvirno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	71 gld.	30	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	75	„
1860 drž. posojilo	104	75	„
Akcije narodne banke	981	—	„
Kreditne akcije	339	25	„
London	109	10	„
Napol.	8	73	„
C. k. cekini	—	—	„
Srebro	108	15	„

Tuji.

11. marca.

Pri **Elefantu**: Lübl iz Monakovega. — Noyotni s sinom in hišno iz Reke. — Rozman iz Novega mesta. — Kavčič iz Trebnega. — Hočevnar iz Trebnega. — Gorjup iz Gorice. — Wander — Schönlinde. — Polak iz Leskoveca. Pri **Maliču**: Waldher iz Dunaja. — Friedmann iz Dunaja. — Gewirtz iz Dunaja. — Glaser iz Celja. — Radanovič iz Oseka. — Gozlet iz Hrastnika. Frič iz Trebovlj. — Trinkel, Reinhardt, Hübscher, Kreicheim, Sire iz Dunaja. Pogačnik iz Cirknice. — Neil iz Stuttgarta. — gspēna Urbančič iz Preddvora.

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Mojih devet otrok

združi svoje glasove z mojim in kličemo gospodu profesorju računoslavlja

R. pl. Orlicé

Hvala za dobitke terne!

Olmütz.

Joh. Richter.

Na popraševanja v zadevi svojega dobro izkazanega poduka za loterijsko igro odgovarja voljno pripravljen gospod profesor pl. **Orlicé v Berlinu, Wilhelmstrasse 5,** takoj in zastonj.

(50)

„Drenikov vrh“ se daje v najem.

Posestvo, tik Ljubljane, na Rožniku ležeči „**Drenikov vrh**“ se daje s kavarno, gostilno, vrtom in poljem na **več** let v najem.

Pohištva so v prav dobrem stanu.

Vse za omenjeni obrti potrebno, orodje za kavarno, gostilno in za poljedelstvo je pripravljeno in se prepušča s živino vred, v najem ali pa v zakup.

Na dalje obravnava

(64—5)

Franjo Drenik,

v Ljubljani št. 73, dunajska cesta.

Ker si gospoda:

Jakob Dobrin in Avgust Vrtnik

sklepanje zavarovanj s tem olajšujeta, da trdita, ka zastopata banko „**SLOVENIJO**“ oziroma banko „**SLAVIJO**“, smo prisiljeni javno izreči, da omenjena gospoda iz lahko razumljivih vzrokov nikdar niti banke „Slovenije“ niti banke „Slavije“ zastopala nista.

V Ljubljani dne 10. marca 1873.

(81)

Ravnateljstvo „prve občne zavarovalne banke Slovenije“.

Glavni zastop vzajemno-zavarovalne banke „Slavije“.

Peštansko zavarovalno društvo

je sprejelo gosp.

Miroslav Drenik-a

za svojega **popotnega uradnika**, in mu je dalo popolno oblast, zavarovati zoper škodo po ognji in na življenje, sprejemati asekurančne denarje in sploh storiti vse, kar utegne biti društvu na korist.

Podpisano glavno opravništvo prinaša to slav. občinstvu na znanje, ter ob enem izreka, da prevzame „**Peštansko društvo**“ poročilo za vse po gospodu **Miroslav Drenik-u** sprejete naročila, zavarovalne zneske, naplače, ali druge naredbe, ter ga priporoča slav. občinstvu in vsem gosp. okrajnim agentom z vso častjo.

Glavno opravništvo za Kranjsko v Ljubljani.

(63—4)

Franc Drenik.

Peštansko zavarovalno društvo se je spočelo l. 1864, in podaja svojim udom poročila nad 6 milijonov gld. v glavnem kapitalu, v rezervah in letnih zavarovalnih dohodkih.

Od l. 1864 do l. 1871 je „**Peštansko društvo**“ škode plačalo nad 7 1/2 milijonov gld.

Peštansko društvo zavaruje zoper škodo po ognji:

poslopja, malne, pile, hišno orodje, kupčijske zaloge, klajo, poljske pridelke, in sploh vse premakljivo blago; potem zavaruje:

Zercala in zercalne šipe **zoper razlom**; in zavaruje na **človeško življenje** po 15 različnih načinih, to je: za doto, na pokojščino, na zapuščino po smrti itd. itd.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Louisenstrasse 45. (255—27)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.